

Ілюхіна В. В.,

НПУ імені М. П. Драгоманова,

м. Київ, Україна

СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Завданням державної економічної політики є забезпечення умов для формування конкурентних переваг національної економіки в глобалізованому світі де весь час відбувається посилення міжнародної конкуренції. Стратегічне формування конкурентних переваг, має забезпечувати гідне місце країни в системі світового господарства. Актуальність даного питання є особливо високою для української економіки, яка нині характеризується низькими рейтингами конкурентоспроможності та невтішною загальною тенденцією тотального відставання макроекономічних показників від рівня європейських країн. Неконкурентоспроможна національна економіка спонукає до відтоку капіталу, зокрема інтелектуального, посилення міграційних процесів, втрати часу, розвитку відставання технологій та вичерпання природних ресурсів і, зрештою, зниження якості життя населення.

Узагальнюючим показником, що дозволяє ранжувати країни світу за їх здатністю конкурувати на світовому ринку є Індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI). Україна в 2019 році втратила дві позиції в цьому Індексі й опустилася на 85-те місце з 141 країни [3].

Кожна успішна країна має свою історію формування конкурентних переваг національної економіки, що базується на природно-географічних, економічних, соціокультурних чи науково-технологічних особливостях. Жодна країна не стала економічно успішною, не реалізувавши свої конкурентні переваги спершу в реальному секторі, сукупності галузей економіки, які виробляють матеріальні і нематеріальні товари та послуги [2]. Виробництво є тим процесом, що акумулює конкурентні переваги та дозволяє їм реалізуватися в міжнародному поділі праці. Рівень промислового розвитку країни, пануючий технологічний уклад та частка доданої вартості, створена в процесі виробництва, свідчать про конкурентоспроможність національної економіки.

Україна отримала в спадщину значні конкурентні переваги у вигляді наявних природних ресурсів та потужного економічного потенціалу створеного в попередні періоди. Проте, конкурентні переваги національної економіки України мають певні особливості з огляду на перманентну економічну кризу, що триває з початку процесу трансформації економіки УРСР на ринкові засади. Шкода, але частина з конкурентних переваг української економіки втрачена або

не реалізована належним чином, а економічна модель України досі побудована таким чином, що країна є донором сировини, людей і навіть грошей для успішних індустріалізованих економік [1].

Конкурентні переваги вищого порядку, ті, що здатні вивести країну на передові і незалежні позиції у світовому господарстві, можуть бути створені та реалізовані тільки за підтримки та стратегічної взаємодії бізнесу та держави. Приватна власність, що за замовчуванням вважається найефективнішим розпорядником і організатором, на жаль, не зацікавлена в стратегічному формуванні конкурентних переваг національної економіки. Державна економічна політика має виступити з ініціативою і законодавчим та інституційним шляхом сформувати інструменти економічного розвитку серед яких:

- скасування пільг та преференцій, що стимулюють розвиток сировинного бізнесу;
- сприяння розвитку індустріальних парків;
- розвиток державно-приватного партнерства;
- створення умов для розвитку малого бізнесу;
- формування банку розвитку для інноваційних підприємств;
- створення експортно-кредитного агентства;
- виконання програми «купуй українське» при державних закупівлях;
- перегляд угод про вільну торгівлю та митних тарифів;
- спрямування фінансових інструментів на розвиток.

Принциповим є питання про повернення до індустріалізації країни та припинення її деіндустріалізації, що триває останні роки. Це означає відновлення прогресивних, але майже втрачених Україною, індустрій: літакобудування, суднобудування, виробництво власної сільськогосподарської техніки та інші. Лише «неоіндустріалізація» країни дозволить започаткувати нові економічні зв'язки не тільки з європейськими, а й з азійськими країнами та повернутись, звичайно, після завершення воєнних дій, на ринки в Росії. Важливим є орієнтація на глобальні ринки не зосереджуючись лише на Європі, де значний конкурентний тиск та лобіювання власних інтересів європейських виробництв унеможливить гармонійний розвиток незалежної української економіки.

Конкурентоспроможність не має бути лише економічною проблемою. Спрямування державної політики на розвиток і модернізацію власної національної економіки, зокрема, її виробничої сфери, сприяння промислового розвитку, впровадженню інновацій створить мультиплікативний ефект і

приведе до розширення внутрішнього ринку, імпортозаміщенню, трансформації структури економіки з сировинної до індустріальної та сприятиме розв'язанню соціальних проблем.

Державна політика формування конкурентних переваг національної економіки має два напрямки:

1. Розвиток експортно-орієнтованих галузей. Зниження конкурентоспроможності цих галузей призведе до втрати зовнішніх ринків і, як наслідок, втрати завантаженості національних виробників.

2. Розвиток галузей, які забезпечують продукцією внутрішній ринок, а, отже, знижують потребу в імпорті.

Досягнення кінцевої мети можливе лише за умови цілеспрямованого формування конкурентних переваг національної економіки, насамперед переваг вищого рівня, та їх подальшої реалізації у міжнародній економічній взаємодії. У разі, якщо держава самоусувається від вирішення цього питання, перекладаючи його на приватний бізнес, то конкурентна боротьба буде направлена лише на задоволення приватних інтересів, а отже, досягнення короткострокової вигоди шляхом максимальної експлуатації, насамперед, природних конкурентних переваг. Наявний стан свідчить, що без кардинальних змін в економічній політиці відставання розвитку української економіки лише посилюватиметься. Паралельно відбувається втрата і вичерпання ще наявних конкурентних переваг.

Використані джерела:

1. Галасюк В. В. Державне регулювання трансформації національної економіки : дис. докт. ек. наук : 08.00.03 / Галасюк Віктор Валерійович – Київ, 2019. – 389 с.

2. Райнерт, Ерік С. Як багаті країни забагатіли... і чому бідні країни лишаються бідними / Ерік С. Райнерт ; пер. з англ. Петра Таращука. - Київ : Темпора, 2014.. - 443 с. : мал.. - Бібліогр.: с. 385-433.

3. *The Global Competitiveness Report 2019 [Електронний ресурс] / Klaus Schwab // World Economic Forum. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf.*

**Глюкова І. О.,
НПУ імені М. П. Драгоманова,
м. Київ, Україна**

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ

На сьогодні одним із основоположних чинників незалежності суверенної держави за сучасних умов господарювання є стан її фінансової безпеки.